

‘Dit kan niet waar zijn’, journalist in de wereld van bankiers en speculanten

Journalist Joris Luyendijk had als correspondent in het Midden-Oosten al een en ander meegemaakt en leek voor The Guardian dan ook een geknipte correspondent om enkele maanden ondergedompeld te worden in de gevaarlijke wereld van bankiers en speculanten in The City, het financiële hoofdkwartier in Londen.

Recensie door **GEERT COOL**.

Wat hij daar zag, heeft hem sterk verbaasd. In de inleiding op het boek wordt meteen met de deur in huis gevallen. De financiële crisis wordt vergeleken met een vliegtuig waarbij je als passagier merkt dat een vleugel in brand staat. De stewardess zegt zelfverzekerd dat alles in orde is maar dan ga je kijken in de cockpit en blijkt er geen piloot te zijn. Wat Luyendijk bedoelt, is dat de crisis niet veroorzaakt wordt door enkele hebzuchtige bankiers maar dat het ingebakken zit in het systeem. De crisis kwam er niet door een samenzwering van enkelingen. Neen, “het probleem is dit systeem” merkt Luyendijk in zijn conclusie op. “Zouden we morgen de hele City naar een onbewoond eiland afvoeren en vervangen door een kwart miljoen nieuwe mensen, dan ben ik ervan overtuigd dat we in no time hetzelfde wangedrag weer zullen zien.”

Doorheen tientallen gesprekken met mensen uit de financiële sector probeert Luyendijk deze wereld te doorgronden, patronen te ontdekken en een zicht te krijgen op de oorzaken van de financiële crisis van 2008. Hij ontdekt een harde wereld waar elke job onzeker is, lange uren worden geklopt, mensen tegen elkaar worden opgezet en ingewikkelde constructies de nodige winsten met bijhorende bonussen moeten opleveren. Met moeite doorbreekt Luyendijk de wet van de zwijgplicht die de sector zichzelf heeft opgelegd. Maar veel wijzer worden we niet van wat er zich achter dat rookgordijn bevindt. Bankiers moeten toegeven dat ook zij de ingewikkelde constructies niet begrijpen en dat de problemen die tot de crisis van 2008 hebben geleid nog steeds aanwezig zijn. “Is de sector fixed sinds de crisis?”, vraagt Luyendijk aan een senior toezichthouder. Het ontnuchterende antwoord laat geen twijfel bestaan: “I don’t think so”.

Waarom gebeurt er dan niets? Luyendijk merkt terecht op dat alle gevestigde partijen mee in bad zitten. Corruptie is het niet, dat veronderstelt dat je in ruil voor geld iets doet wat je anders niet had gedaan. “Capture gaat een stap verder. Daarbij is er geen geld meer nodig, omdat je als politicus, toezichthouder of wetenschapper oprecht bent gaan geloven dat de wereld in elkaar zit zoals de bankiers hem schetsen.” Verschillen in benadering zijn er amper, het maakt niet uit of de sociaaldemocratie mee aan de macht is of niet.

Het boek gaat vrij ver in kritiek op het kapitalisme, maar alternatieven worden niet geboden. “Cynisme over de huidige politici bij grote partijen lijkt me terecht”, schrijft Luyendijk. Maar het democratische stelsel zoals we dat kennen, is wel de regeervorm “die zich aan de eigen haren uit het moeras kan trekken.” Hoe dat kan, wordt niet duidelijk.

Er is een omwenteling nodig, erkent Luyendijk. Dat is een goed uitgangspunt, maar zonder veel nut indien het huidige systeem gewoon overeind blijft. Het volstaat niet om individuele bankiers of politici te vervangen, heel het systeem moet weg. Socialisten pleiten daarbij voor een nationalisatie van de volledige financiële sector onder democratische controle van de gemeenschap en gericht op de belangen van de gemeenschap. Het zou bijdragen aan het invullen van de noden en behoeften van de grote meerderheid van de bevolking. In plaats van miljarden in speculatie te steken waarbij enkele grote aandeelhouders met de winsten gaan lopen en de huurlingen in de financiële sector met ruime kruimels in de vorm van bonussen gedwongen worden om in de pas te lopen, zouden deze middelen kunnen aangewend worden voor onderwijs, gezondheidszorg, sociale zekerheid, infrastructuur, ...

‘Dit kan niet waar zijn’ is een bestseller, een uitdrukking van het feit dat de verontwaardiging groot is. “Het systeem is het probleem”, is de conclusie van het boek. Laat ons dat aangrijpen om te strijden tegen dit systeem zodat de beschreven speculatie en financiële waanzin inderdaad geen waar meer kunnen zijn.